

Kijk als je formeert eerst naar de persoonlijkheid

Bij formeren gaat het erom mensen te vinden die goed bij elkaar passen. Draai het dus om: eerst de ministers dan de inhoud, zegt *Carola Schoor*.

Carola Schoor
is politiek
filosoof en
consultant
politieke stijl.

Informateur Hamer hoopt de formatie vlot te trekken door zich te concentreren op 'de inhoud'. Ik raad haar een radicaal andere insteek aan: concentreer je niet op de inhoud, maar op de mensen. Want politiek is geen abstracte ideeënstrijd. Politiek is mensenwerk en het is hoog tijd dat te erkennen.

Er wordt vaak denigrerend over 'de poppetjes' gesproken. Maar die poppetjes zorgen er wel voor dat 'de inhoud' werkelijkheid wordt. Papier is immers geduldig. Daarbij, kiezers stemmen steeds meer op personen dan op partijen. Het verkiezingsprogramma van de VVD draaide helemaal om Mark Rutte. Ook bij de tweede partij, D66, gaven veel mensen aan vooral op Sigrid Kaag gestemd te hebben. En de derde partij, de PVV, heeft zelfs maar één lid: Geert Wilders.

Personen doen er dus toe. Het gaat erom nu een groep mensen bij elkaar te krijgen die goed bij elkaar passen. Die er zin in hebben om samen te regeren. Als die zin er is, dan worden ze het daarna ook wel eens over de inhoud. Met hun eigen partij spreken ze een bandbreedte af waarbinnen ze kunnen opereren. Voordeel van deze aanpak is duidelijk: als je eerst de ministers kiest en daarna pas de inhoud, hoeven ministers niet te tekenen bij het kruisje; zij onderhandelen zelf mee aan het beleid dat zij uitvoeren. Dualisme met de Kamer is daarbij meteen in ere hersteld.

Hoewel stel je een kabinet samen dat de rit met elkaar gaat uitzitten? Daarvoor is het belangrijk te letten op politieke stijl. Met behulp van een analysemethode is deze redelijk gemakkelijk vast te stellen op basis van het optreden van politici. De methode onderscheidt zes stijltypes: bestuurders, samenwerkers, probleemoplossers, activisten, burgers en redders. Niet alle types kunnen even goed met elkaar samenwerken. Zo kan een bestuurder niet goed overweg met een activist, een probleemoplosser gaat niet samen met een redder, en een burger en een samenwerker snappen elkaar niet. Deze combinaties moet je dus zien te vermijden. Wat leren we hiervan voor de formatie?

De huidige 'impasse' gaat vooral om de aversie van het CDA (en VVD) om met twee linkse partijen samen te werken. Het klassieke stijltype van links is de activist, en die gaat niet samen met een bestuurder. Een kabinet samenstellen met zowel activisten en bestuurders is daarom af te

raden, en in de VVD en het CDA zitten traditioneel juist bestuurders, zoals Wopke Hoekstra en Ferd Grapperhaus.

Echter, het type van de activist vinden we momenteel meer bij de SP en de Partij voor de Dieren dan bij de PvdA en GroenLinks. Zo is Jesse Klaver meer een samenwerker dan een activist. Lillianne Ploumen is weliswaar een probleemoplosser-activist, maar zij heeft al aangekondigd om in de Kamer te blijven mocht de PvdA gaan regeren.

Als de (in)formateur nu zorgt voor PvdA- en GL-ministers met een duidelijke probleemoplossersstijl of samenwerkersstijl dan zouden de bezwaren van rechts zomaar kunnen wegebben. Denk bijvoorbeeld aan burgemeesters als Femke Halsema (GroenLinks), Ahmed Aboutaleb (PvdA), of Sharon Dijksma (PvdA).

Dan Pieter Omtzigt: inmiddels is duidelijk dat hij geen plaats in het kabinet krijgt. Hoe ongelukkig de gebeurtenissen ook zijn, dit past wel beter bij zijn politieke stijl van burger (gemengd met activist). Dat is een echte oppositiestijl. Zoals gezegd gaan activisten slecht samen met bestuurders zoals Hoekstra - reden waarom het samengaan van deze twee stijlen binnen één partij voor problemen zorgt. Daarbij komt nog dat de burgerstijl slecht wordt begrepen door politici met de - in Nederland veel voorkomende - samenwerkersstijl: Hugo de Jonge is een echte samenwerker, Kaag is een bestuurder-samenwerker, en Rutte mengt zijn probleemoplossersstijl met die van een samenwerker.

Van Rutte is bekend dat hij met veel verschillende typen mensen door een deur kan. Dat komt omdat hij bovenal het politieke stijltype van een probleemoplosser heeft: pragmatisch, gericht op het hier en nu. Samenwerking kan met veel types op links en op rechts, maar een probleemoplosser gedijt absoluut niet met het politieke stijltype van de redder: een alleswetende politicus die niet in het hier en nu is geïnteresseerd maar in de lange termijn, zoals bijvoorbeeld Thierry Baudet. Maar ook politici van JA21 neigen naar deze stijl waardoor er in een kabinet met Rutte en JA21 waarschijnlijk snel onderlinge irritaties ontstaan. Geen aanrader dus.

Een radicaal persoonlijke aanpak van de formatie biedt dus perspectief. Misschien te radicaal? Ach, wie ervoor openstaat heeft wellicht meteen een nieuwe bestuurscultuur te pakken.

ILLUSTRATIE HAJO